

LEVENSVZERKERING ALS MIDDEL TOT ONTERVING ?!

Vanuit de praktijk worden wij regelmatig geconfronteerd met opmerkingen van cliënten dat door hun bankier geadviseerd wordt een levensverzekering af te sluiten (soms met maandelijkse premies, soms met een eenmalig kapitaal als premie) om bepaalde erfgenamen extra te bevoordeligen of andere erfgenamen uit te sluiten uit de nalatenschap.

De begunstiging in het levensverzekeringscontract wordt door de bank uitsluitend benaderd vanuit de contractuele relatie tussen de verzekeringnemer enerzijds en de begunstigde anderzijds zodat de kapitalen onmiddellijk worden uitbetaald aan de begunstigde bij overlijden van de verzekeringnemer.

De problemen komen evenwel achteraf : aan het grondwettelijk Hof werd herhaaldelijk de vraag voorgelegd of hierdoor de normale werking van het huwelijksvermogensrecht of van het erfrecht niet werd doorbroken.

De antwoorden dwingen tot voorzichtigheid en nuancering.

Bij arrest van 26.05.1999 besliste het grondwettelijk Hof dat de levensverzekering niet kan worden gebruikt of misbruikt om de normale werking van het huwelijksvermogensrecht te verstoren zodat de ex-echtgenoot de rechten hierop kan aanrekenen die voortvloeien uit zijn huwelijksvermogensstelsel.

Bij arrest van 26.06.2008 besliste het Hof dat de levensverzekering niet mag worden gebruikt om het erfrecht te verstoren wanneer het specifieke regime van de levensverzekering op het concrete product niet gerechtvaardigd voorkomt zodat de reservataire erfgenamen, in bepaalde situaties, hun erfrechten kunnen aanrekenen op de begunstigden van het contract.

Bij arrest van 26.06.2008 besliste het Hof immers dat de reservataire erfgenamen deze constructie kunnen doorbreken wanneer de levensverzekering werd opgebouwd met een kapitaal "als een financieel beleggingsinstrument" en niet vanuit "de verzorgingsgedachte" door betaling van gemiddelde maandelijkse premies.

De volgende vraag werd gesteld:

“Schendt artikel 124 van de wet van 25.06.1992 op de landverzekeringsovereenkomst de artikelen 10 en 11 van de grondwet doordat dit artikel ertoe leidt dat, in het geval van een spaarverrichting door de erflater in de vorm van een gemengde levensverzekering, de reserve niet kan worden ingeroepen, ook wanneer het levensverzekeringsproduct een technisch anders geformuleerde spaarvorm is, waar indien de spaarinspanning van de erflater veeleer tot uiting was gekomen door de aankoop van effecten of andere spaartegoeden, de reserve wel kan worden ingeroepen en men met andere woorden wel een vordering tot invordering kon instellen.”

Het antwoord (arrest van 26.06.2008) luidde als volgt:

“Het artikel 124 van de wet van 25.06.1992 op de landverzekeringsovereenkomst schendt de artikelen 10 en 11 van de grondwet in zoverre het ertoe leidt dat, in geval van een spaarverrichting door de erflater in de vorm van een gemengde levensverzekering, de reserve niet kan worden aangevoerd ten aanzien van het kapitaal.”

Het afwijkend regime voor de levensverzekering werd dan ook enkel gerechtvaardigd geacht wanneer “de voorzorgsgedachte” voldoende duidelijk naar voor komt.

In het concrete geval aanvaardde het Hof dat de gunstregeling verantwoord bleef vermits de levensverzekering werd opgevat als een normale daad van voorzorg met slechts een beperkte verarming van het vermogen doordat een maandelijks periodieke premies betaald was.

Spaarverrichtingen in de vorm van een levensverzekering waarbij aanzienlijke spaartegoeden worden gemobiliseerd, zullen niet op dezelfde wijze zullen worden beoordeeld zodat de reservataire erfgenamen hun rechten opeisen.

Deze mogelijkheid bestaat **enkel** voor de reservataire erfgenamen nl. de afstammelingen, de bloedverwanten in opgaande lijn en de langstlevende echtgenoot; dus niet broers en zusters t.o.v. elkaar.

René KUMPEN